

החמשה שחסרו צבית שני ולדבריו אינו אלא אחד וחיסור צבדים שאמר אינו כלום שאינו מחשבון הצבדים עכ"ל, והיינו דבראש"ד ס"ל דצבית שני לא היו כלל אלו"ת וזהו דקחשיב להו צתרתו ללו"ת ורו"ק, אבל לדעת הרמב"ם דעלם האלו"ת היו גם צבית שני אלא דלא היו נשאלין בהן מפני שלא היתה שם רו"ק, א"כ הרי אין כאן רק חסרון אחד בלבד דהיינו חסרון רו"ק וזה ממילא הוא דכיון שלא הי' שם כהן המדבר צרו"ק א"א לשאל בלו"ת ולמה קחשיב להו צתרתו צברייתא דיומא דף כ"א עיי"ש.

ובראיה לומר, דהנה באמת עיקר דברי הרמב"ם דקתלי להו ללו"ת ורו"ק בחדדי לריכין ביאור, דהרי להדיא

תנן בסוטה דף מ"ח דלו"ת צעלו משמחו וציאים ראשונים ובסוגיא איפלגי שם מאן נינהו וציאים ראשונים ורננ"י מסוק דהיינו משחרב בית ראשון לאפוקי חגי זכרי ומלאכי דאחרונים וינהו, וכן הוא מצוהר גם בלשון הרמב"ם שהבאנו שכתב דכל אלו לא חזרו צבית שני וכלל גם אלו"ת עמהם הרי להדיא דגם בשעה שהיתה עוד נצוה בישראל דהיינו צתחלת צית שני מ"מ כבר פסקו אלו"ת [ואין לומר דאעפ"י שהיתה שם נצוה ורו"ק א"א אבל כהן המדבר צרו"ק לא הוה צבית שני ומשום"ה א"א הי' לשאל בלו"ת, ז"ל דהרי עזרא הי' מכלל הנציאים כמצוהר במגילה דף ע"ז והוא הי' כה"ג לפני שמעון האדוק עיין בהקדמת הרמב"ם] והרי לאידך אמוראי בסוגיא שם צעלו האלו"ת עוד צימי מקדש ראשון ואעפ"י שהיתה עוד נצוה בישראל, אלא ודאי נראה מוכרח דזה גם לדעת הרמב"ם חסרון אלו"ת הוא מילתא באנפי נפשי ואינו תלוי צרו"ק וגם בשעה שהיתה עוד נצוה ורו"ק כהן המדבר צרו"ק מ"מ האלו"ת לא היו משיבים וזהו דאיפלגו בה מתי פסקו האלו"ת מלהשיב, ובאמת דגם מלשון הרמב"ם צעמנו יש ללמוד כן שכתב בה"ב זיכר"ה וז"ל ואף אלו"ת שהיו צב"ש לא היו משיבים צרו"ק ולא היו נשאלין בהן וכו', הרי דחלקן לשנים חדא דלא היו משיבים צרו"ק, ושנית דלא היו נשאלין בהן, ולישנא דלא היו משיבים צרו"ק משמע ודאי דהי' כהן המדבר צרו"ק והי' נשאל בהן אלא דהם לא היו משיבים, דאם לא הי' כהן המדבר צרו"ק שיהיו נשאלין בו הרי לא שייך לומר לא היו משיבים, והנראה דעת הרמב"ם דתרי מילי נינהו, חדא דגם בשעה שהיתה עוד נצוה ורו"ק והיינו צתחלת צ"ש מ"מ האלו"ת פסקו מלהשיב ולא היו משיבין צרו"ק וזהו מה דתנינן צברייתא דלו"ת הם מכלל הדברים שחסרו צב"ש, והא דלא היו נשאלין בהן זהו מילתא לחד דבאמת אעפ"י שהאלו"ת לא היו משיבים מ"מ אין זה נוגע לענין דינא, ומדינא כל זמן שהי' עוד כהן המדבר צרו"ק הי' אפשר לשאל בלו"ת כמצוהר בסוגיא דסוטה שם דצימי דוד זימנין סליק וזימנין סליק וזימנין סליק, וע"ז הוא שצאו דברי הרמב"ם בה"ב כלי המקדש דזה שלא היו נשאלין בהן הוא מפני שלא הי' שם כהן המדבר צרו"ק, ולפי"ז מצוהר היעב גם לדעת הרמב"ם הא דקחשיב להו צברייתא צתרתו חסרון אלו"ת וחסרון רו"ק, כיון דבאמת גם לפ"ד הרמב"ם האלו"ת כבר פסקו מלהשיב גם בשעה שהי' עוד רו"ק. דהיינו חי"ק משחרב מקדש ראשון וזהו חסרון אלו"ת המנוי צברייתא, וחסרון רו"ק הוא מילתא באנפי נפשי שזה הי' צשנת שחיס לדריוש כמצוהר צפירש"י שם משמחו וציאים האחרונים. וגם דברי הרמב"ם הכי דייקי דהך מילתא דהאלו"ת שהיו צב"ש לא היו משיבין צרו"ק נקט לה בה"ב בית הבחירה דקחשיב שם דברים שחסרו צב"ש, ובה"ב כלי המקדש נקט רק להך מילתא דלא היו נשאלין בהן וכתב בטעמא משום שלא הי' שם כהן המדבר צרו"ק, והיינו משום דבה"ב כלי המקדש קמייירי לענין דינא מתי נשאלין ומתי אין נשאלין וזה תלוי רק אם יש שם כהן המדבר צרו"ק אם לא אבל מה שלא היו משיבין אין זה נוגע לענין דינא, וכן הוא

יום, ועל ידו הוא שנעשה הלוי ממונה על עבודתו ונעשה זה משורר וזה שוער שזהו הנוגע לענין דינא שלא יעשה אחד מלחכת חצרו כמ"כ הרמב"ם צפ"ג מכלי המקדש כ"י ועו"ש, והכא צפ"ז מילתא אחריתא הי' לגמרי, ועיקר מילתי של הממונה הכא הוא על עולם השיר כלישנא דמתני, והוסף הרמב"ם דבזה וכלל ג"כ שיהא הוא הצורר מהצ"א של כל יום מי הם הראויין להיות משוררים, אבל לא צריחתו הי' שפועל אותו לממונה על עבודתו, רק לריך שיתמנה אח"כ ע"י הראש צ"א על עבודת השיר שלו והממונה הוא רק צורר אבל צריחתו לא מעלה ולא מוריד לענין דינא, רק זה שנתמנה אח"כ ע"י הראש צ"א, והנה צה"ז שם כתב הרמב"ם ח"ל זה שעל הכלל הוא המעמיד כל המשוררים על פי כלי שיר שסועדין עם הלויים כמו שביארנו עכ"ל, הרי דגבי אלו משוררין עפ"י כלי שיר כתב דהממונה הוא שמעמיד אותם והכא גבי זה שעל השיר שניה לשונו וכתב שהוא צורר ולא שהוא המעמיד, והיינו משום דלענין השיר צפה שהוא מכלל עבודת הלויים דנעשה מינוי לאו דידוי תלי להעמיד רק בהראש צ"א, והוא רק צורר בלבד מי הם הראויין להעמיד, אבל במשוררים בכלי שיר דלאו עבודת הלויים הי' וכמ"פ הרמב"ם צפ"ג שם דעיקר השירה שהי' עבודתה צפה וגם ישראלים כשרים לה, ע"כ הממונה צעמנו מעמידן [והראני אחד דצדרי הכ"מ צפ"ג הי"ע שם מצוהר להדיא דהראש צ"א מיוחד ג"כ מי ישורר בכלי שיר פלוני ומי ישורר בכלי שיר פלוני ועו"ש צדרינו, וזה באמת נע"ג מאי ענין יחוד ומינוי לשירה בכלי דלויים עבודת הלויים כלל והכל כשרין לה גם ישראלים], ואחיון היעב דברי הרמב"ם ואין סתירה מדבריו לדבריו, וכש"כ ויש להוסיף עוד בזה, דהלא באמת עיקר חלוקת הלויים למשמרות ובתי אבות נתקנה ע"י דוד ושמואל כדכתיב המה יסד דוד ושמואל הרוואה וגו', ועיין צרמב"ן צס"ה"מ מ"ע ל"ז שכתב דהוא ביסודו חד מילתא עם זה שהלויים לריכין שיהיו ממונים איש איש על עבודה ידועה לו, והנה צפ"ג הי"ע שם כתב הרמב"ם ח"ל שמואל הרוואה ודוד המלך חלקו הלויים לארבעה ועשרים משמרות ועיבד משמר בכל שנת וכל אנשי משמר מחלק אותם ראש המשמר לבתי אבות וכל יום מימי השנת עיבדים בו אנשים ידועים וראשי האבות מחלקין אלו העיבדים ציום שלהן איש איש על עבודתו עכ"ל, ומשמע מדבריו שכל הסדר הזה הוא מענין תקון המשמרות שהם צעיקרם תקנת שמואל ודוד, בכדי שיעבדו הלוי כל אחד עבודתו המיוחדת לו, וע"כ שפיר יתכנו דבריו שכתבנו למעלה דלענין עיקר המינוי של הלויים גם של המשוררים איש איש על עבודתו הכל תלוי רק בהראש בית אב כיון שזה הוא מעיקר סדר המשמרות שהם תקנת הנציאים, ואין זה הממונה שעל השיר שייך כלל לה, וכל מינויו הוא רק על השיר צעמנו וע"כ עליו לצרור מי הוא הראוי להיות משורר מהצ"א של אותו יום, אבל מינויו לא מעלה ולא מוריד לענין דינא, דעל עולם מעשה המינוי כבר נתקנו משמרות וצדידהו תליא מילתא של עבודת הלויים, וכש"כ.

פ"י ה"י עשו צבית שני לאורים ותומים כדי להשלים שמנה צבדים ואעפ"י שלא היו נשאלין בהם ומפני מה לא היו נשאלין בהן מפני שלא היתה שם רו"ק וכל כהן שאינו מדבר צרו"ק ואין שכינה שורה עליו אין נשאלין בו עכ"ל, ובפ"ד מה"ב בית הבחירה כתב הרמב"ם ח"ל וכל אלו לא חזרו צבית שני ואף לאורים ותומים שהיו צבית שני לא היו משיבין צרו"ק ולא היו נשאלין בהן שגמור עד עמוד כהן לאורים ותומים עכ"ל, ובשנת שם ח"ל וכלל אלו"ת ורו"ק שני דברים הם מן

גם בחסד יומא דף כ"א דקמפרשי להבדילתא דלוי' היו גם במקדש שני אלא דלא היו משיבין לשאלין זבן, והביאור ודאי דלא היו משיבין גם לזבן המדבר ברוח-ק דאי לא הי' כהן המדבר ברוח-ק הרי אין לשאלין צו ומאי שייך לומר דלא היו משיבין אלא ודאי כמש"כ, והן הן גם דברי הרמב"ם.

הלכות מעשה הקרבנות

בובחים דף כ"א סברו עור אלהי כאלהי דמי, לכאורה הי' נראה דדין צמר לגבי אימורין לא שייך, והפולגתא א"ס עור אלהי כאלהי דמי א"ס לא הוא ענין צפ"ע דדין שם אלהי א"ס עור האלהי שם אלהי עליו, וכמבואר בגמ' שם דרז בומא דסיל דער האלהי לאו כאלהי דמי יליף לה מקרא דחלבו האלהי ולא עור האלהי א"כ הוא דין צפ"ע דהעור אינו בכלל אלהי, אבל אין זה נוגע לדין שם צמר, אבל יעו"ש צפירש"י שכתב דל האלהי דמי ואפילו לענין הקטרה ובשלמי כבש שאלוהי קריבא גמי העור קרב כי היכי דלענין אכילה תשיב לי צמר לענין מנחת הקטרתו גמי צמר הוא עכ"ל, הרי דקתלי לה דדין צמר, ולי"ע דהיכן הוזכר שם צמר לענין אימורין, ולפי הנראה מדברי רש"י דא"ס עור האלהי לא היתה נחשבת בכלל צמר אז ודאי לא היתה קריבא דאין הקטרה אלא בצמר, אלא דבהא כו"ע מודים דעור האלהי שם צמר עלה וכמבואר בסוגיא שם ולהכי הולך ר"ה לנמעט עור האלהי מקרא דחלבו האלהי ולא עור האלהי אבל יסוד כל זה משום דתשיב בצמר, אבל א"ס לא הי' נחשב בצמר אז גם בלא שום מיעוטים לא הי' קרב דאין הקטרה אלא בצמר.

והנה ז"ל הרמב"ם צפ"א מה"ל מעשה הקרבנות הו"ח באיברים ששורפין אותן על גבי המזבח וכו' הם המקראות אימורין ואלו הן האימורין וכו' וא"ס הי' הקרבן ממין הכבשים מוסף על אלו האלהי תמימה עם החוליות מן השדרה וכו' וכל האימורין שורפין על מזבח החיטין עכ"ל, הרי דיש בכלל אימורין גם עצמות מן החוליות, ולי"ע מה דין העצמות האלו לענין הקטרה א"ס דיוס כמו צעולה דרק מחוברין יעלו ולא בתלשין מן הכשר או לא. והנראה מדברי הרמב"ם פ"ו מה"ל מעה"ק דנקט להדין דעצמות דזמן שהן מחוברין מקטירין אותן וא"ס פירשו לא יעלו גבי מעשה עולה, והכא גבי דין אימורין כתב בסתמא דהכל בכלל אימורין, משמע מה דכל דדין דעצמות והחילוק שצנייהם צין א"ס הן מחוברין או פירשו הכל לענין עולה נאמר, דרק צעולה נאמר קרא דועשית עולותיך בצמר וכדס דרק צמר מקטירין ולא עצמות, וגם קרא דובקעיר הכהן את הכל דמיני' ילפינן דזמן שהן מחוברין מקטירין את הכל גם לומר שצראשי כבשים וכו' גבי עולה הוא דכתיב, א"כ הוא זה מדיני הקטרה עולה, אבל דדין הקטרה אימורין שיקר דדין צה הוא א"ס העצמות הן בכלל האימורין הלא כליהו צעמן חורה הקטרה דלא נאמר דין צמר גבי הקטרה אימורין, וא"ס העצמות אינן בכלל אימורין גם במחברין אינן צמי הקטרה דדין ובקעיר הכהן את הכל כל עיקרו הוא מדין הקטרה עולה ולא שייך צאימורין, ומאחר דהרמב"ם כלל גם החוליות בכלל האימורין לכאורה משמע דאין חילוק צין צמר לעצמות והכל בכלל אימורין, וגם העצמות חלה עליהו צעמן חורה הקטרה וגם צפירשו מן הכשר מקטירין אותן, וא"כ דברי רש"י שחל דין עור האלהי דדין שם צמר והיכן נאמר דין צמר בהקטרת אימורין, ולי"ע.

פי"ג היתה עולה הנכרים אין מציאין עמהן נסכים שנאמר כל האזנה יעשה ככה אבל נסכים

קריבין משל ליצור שנאמר ככה תעשו לאחד כמספרם עכ"ל, מקור דבר זה הוא בתמורה דף צ' דתני שם קדשי נכרים וכו' ואין מציאין עליהם נסכים אבל קרבנו ענין נסכים, ובגמ' שם מנה"מ דת"ר אזור אזור מציא נסכים ואין הנכרי מציא נסכים וכול לא תהא עולתו עשויה נסכים ת"ל ככה, ומפרש לה הרמב"ם דר"ל דהנכרי אינו מציא אף נסכים הצאים עם הזבח רק הקרבן צעמנו ענין נסכים ולריך להקריבין משל ליצור, אולם צפירש"י שם לא גרס עליהן רק ואין מציאין נסכים, ור"ל דאין מציאין נסכים הצאים צפני עצמן אבל עם הקרבן מציאין, ויעוין שם צפירש"י שהוכיח כן מהא דתנן צמס שקלים פ"ז דנכרי ששלה עולתו ממדינת הים ושלח עמה נסכים קריבין משלו הרי להדיא דעם הזבח גם הנכרים צעמנו מציאין, ולפי זה קשה על הרמב"ם שפסק צפ"ד מה"ל שקלים ה"ג וז"ל וכן נכרי ששלה עולתו ממדינת אחרת ולא שלח עמה דמי נסכים יציאו נסכים ממדינת הלשכה עכ"ל, והיינו כמחיתין דא"ס שלח עמה דמי נסכים קריבין משלו, והרי זה סותר למה שפסק הכא דאין יכולין להציא אף נסכים הצאין עם הזבח, וכבר הקשה זאת הלח"מ, ותיקן דהא דממעטין מקרא דהאזנה דאזנה מציא נסכים ואין הנכרי מציא נסכים היינו רק לענין חיובא שאינו מחויב להציא נסכים על קרבנו כישראל אבל א"ס ר"ה מציא, וזהו המבואר במשנה דא"ס לא שלח מעמנו דמי נסכים יקריבו משל ליצור, דאינו מחויב להציא נסכים, וגם דברי הרמב"ם שכתב אין מציאין עמהן נסכים הכי מתפרשי דאין על הנכרי חובת הצאת נסכים אבל א"ס שלח מעמנו שפיר מקריבין אותן, ע"כ דברי הלח"מ, וקשה ע"ז מהא דאיתא במנחות דף ע"ג מאן חנא להא דת"ר אזור אזור מציא נסכים ואין הנכרי מציא נסכים וכו' מני וכו' אי ר' יוסי הגלילי הא אמר אפי' יין נמי, וא"ס יומא כדברי הלח"מ דהא דממעטין מהאזנה דאין הנכרי מציא נסכים היינו רק דנתמעט מחובת הצאה ולא מעלם ההצאה א"כ מאי שייכות הוא זה למילתא דר' יוסי הגלילי דהרי ריב"ג לא קאמר רק שמתנדבין יין אבל לא מיירי כלל מחיוב הצאת נסכין ושפיר איתא בהרי"ת כריה"ג, ועוד דהגמ' קאמר התם אצט"ה ריב"ג סמי מההיא יין, הרי להדיא דאין יכול להציא כלל יין וזה נלמד מקרא דהאזנה, וצ"כ דמיעוטא דהאזנה הוא על עמם מעשה ההצאה שאינו צר הצאת נסכים כלל ולא רק לענין חיובא בלבד, ולי"ע דברי הלח"מ. **והנראה** לומר צדעת הרמב"ם, דהנה אצ"ג דמיעוטא דהאזנה הוא לענין עמם ההצאה שאינו יכול להציא נסכים כלל לא צפני עצמן ולא עם הזבח, מ"מ הרי הא ודאי דיכול לעשות מעשה ההקדש של נסכים רק דאיהו גופי' לאו צר הצאה הוא, וכמבואר בסוגי' דמנחות שם לר"ע דאין להם רק עולות בלבד דמ"מ יכולין להפריש שלמים שיחכפר בהם ישראל והיינו משום דלא נתמעטו רק מהצאה שיהא הוא צעמנו המציא אבל ממעשה ההקדש לא נתמעטו, והכי נמי צנסיים דכוותי' הא דממעטין לי' מהאזנה דאין הנכרי מציא נסכים היינו רק דאיהו גופי' לאו צר הצאת נסכים הוא ולא שלח יוכל לעשות מעשה ההקדש של נסכים דלענין מעשה ההקדש לא שאני נסכים משאר קרבנות, ולפי"ז צנסיים הצאים עם הזבח, דהקרבן צעמנו של הנכרי ענין נסכים וכדילפינן מקרא דככה אלא דנסכיו משל ליצור, והלא הא פשיטא דהליצור לאו צמי הצאת נסכים יגיבו על קרבן של אחרים, אלא פשוט דעיקר דדין צה הוא, דהקרבן צעמנו לריך שיוקרב עמו נסכים, אף שאין כאן צעלים המציאין, והנסכים קריבין צעמנו עם הזבח שהוא ענין נסכים בהקרבנות בלא חורה צעלים מציאים כלל, והליצור הם רק שנותנים את הנסכים מכה תנאי צ"ד אבל לא שהם המציאין, וא"כ גם כשהנכרי שלח את הנסכים משלו הרי אין אנו לריבין צה להצאתו